

Tijdvakken en Kenmerkende Aspecten onderbouw havo/vwo

Tijdvak 1: Tijd van jagers en boeren (prehistorie tot 3000 voor Chr.)

1. De levenswijze van jagers en verzamelaars;¹
2. het ontstaan van landbouw en landbouwsamenlevingen.

Tijdvak 2: Tijd van Grieken en Romeinen (3000 voor Chr. - 500 na Chr.)

4. Burgerschap en wetenschappelijk denken in de Griekse stadstaat;
7. de verspreiding van de Grieks-Romeinse cultuur en de confrontatie met de Germaanse cultuur;
8. het christendom in het Romeinse Rijk: van verboden tot enig toegestane godsdienst.

Tijdvak 3: Tijd van monniken en ridders (500 – 1000)

9. De verspreiding van het christendom in Europa;
10. het ontstaan en de verspreiding van de islam;
11. hofstelsel en horigheid;
12. de verhouding tussen heer en vazal;

Tijdvak 4: Tijd van steden en staten (1000 – 1500)

13. Opkomst van handel en het ontstaan van steden;
14. opkomst van de stedelijke burgerij en toenemende zelfstandigheid van steden;
15. de strijd tussen kerk en staat;
17. het begin van staatsvorming en centralisatie.

Tijdvak 5: Tijd van ontdekkers en hervormers (1500 – 1600)

18. Het begin van de Europese overzeese expansie;
19. veranderend mens- en wereldbeeld in de Renaissance;
21. de Reformatie en de splitsing in de christelijke kerk;
22. de Opstand en het ontstaan van een onafhankelijke Nederlandse staat.

Tijdvak 6: Tijd van regenten en vorsten (1600 – 1700)

23. Het streven van vorsten naar absolute macht;
24. burgerlijk bestuur en stedelijke cultuur in Nederland;
25. ontstaan van handelskapitalisme en begin van een wereldeconomie;
26. de wetenschappelijke revolutie.

¹ De namen van deze kenmerkende aspecten hebben in deze (verkorte) vorm geen officiële status. Met de verwijzing naar de nummers van de officieel vastgelegde KA, zijn zij niettemin indicatief voor de te behandelen inhoud. Voor een nadere uitwerking per KA, zie: <https://slo.nl/publish/pages/5069/leerdoelenkaart-geschiedenis-sept-2015.pdf>

Tijdvak 7: Tijd van pruiken en revoluties (1700 – 1800)

- 27. Het denken over staat en maatschappij in de Verlichting;
- 29. slavenarbeid op plantages en de opkomst van het abolitionisme;
- 30. het streven naar grondrechten en naar politieke invloed van de burgerij in de Franse en Bataafse revolutie;

Tijdvak 8: Tijd van burgers en stoommachines (1800 – 1900)

- 31/33 De industriële revolutie en de opkomst van emancipatiebewegingen;
- 34. het moderne imperialisme;
- 35. het ontstaan van een parlementair stelsel en de toename van volksinvloed;
- 36. de politiek- maatschappelijke stromingen nationalisme, liberalisme en socialisme.

Tijdvak 9: Tijd van wereldoorlogen (1900 – 1950)

- 38. Het totalitair karakter van het communistisch politiek systeem;
- 39. de economische wereldcrisis;
- 41 het racistisch en totalitair karakter van het nationaalsocialisme;
- 42 de Duitse bezetting en de Jodenvervolgung.

Tijdvak 10: Tijd van televisie en computer (1950 – 2000)

- 45. De blokvorming tussen Oost en West en de Koude Oorlog;
- 46. nationalistische bewegingen in de koloniën en het streven naar onafhankelijkheid
- 47. de Europese integratie;
- 48. sociaal-culturele veranderingen en toenemende pluriformiteit vanaf de jaren '60.